

Keuringsplannen 2012

Binnen de afdeling Keuringen is een aantal sectorspecifieke speerpunten benoemd; daarnaast een aantal keuringsbrede punten. Digitalisering van keuringsinformatie en de AM-status van materiaal spelen hierin de hoofdrol.

Per sector is in dit najaar afgesproken wat de plannen zijn voor de werkzaamheden in 2012 en waar de focus op komt te liggen. In alle sectoren wordt specifieke aandacht geschonken aan de AM-status van verhandeld plantmateriaal in verband met de veranderingen op dit gebied. Hieronder per sector en in het algemeen de speerpunten voor 2012.

Bloemisterijgewassen

In de bloemisterijsector wordt aandacht geschonken aan *Bemisia tabaci* (tabakswittevlieg) in de sierteelt en wolluis in

rozen. Bij onder andere kuipplanten speelt ook het probleem van de pospiviroïden in de gewassen.

Boomkwekerijgewassen

Speciale aandacht wordt in de sector boomkwekerijgewassen geschonken aan de problemen rond de eikenprocessierups, *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni* en de situatie rond de Oost-Aziatische boktor. Bij de vaste planten vindt verdere opbouw van een viruscollectie ter ondersteuning van kennisopbouw in de sector plaats.

Keurmeesters verzamelen planten voor deze collectie dat als referentiemateriaal gaat dienen.

Groentegewassen

In de sector groentegewassen wordt aandacht geschonken aan de groentezaden (amateurassen) die via internet worden aangeboden. Bij de plantsjalotten en knoflook is aandacht voor virussen (uiengeelstreep en sjalottengeelstreep) en het ontwikkelen van een mogelijke nieuwe keuringsaanpak. In de aardbeiplanten krijgt het *Xanthomonas*-probleem in de keuring speciale aandacht. In plantuien wordt het gebruik van de rasnaam intensie-

ver gecontroleerd. In de groentezadensector speelt de problematiek rond viroïden. Japan heeft strengere eisen voor tomatenzaad (en *Dahlia*) in verband met PSTVd. Ook Australië heeft de eisen aangescherpt betreffende de import van tomatenzaad in verband met PSTVd. Naktuinbouw overlegt met de sector en de nVWA om deze problemen adequaat aan te pakken.

Import-/exportinspecties

Het doel van het team Fytosani-

Vervolg op pag. 3

Uitgangsmateriaal top houden

Naktuinbouw werkt met de projecten 'Green Forensics' en 'Plantengezondheid' mee in de Innovatiecontracten in het kader van het Topteam Tuinbouw & Uitgangsmaterialen.

In juni presenteerde het top-team Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (T&U; één van de negen door minister Verhagen genoemde topsectoren) het zeer lezenswaardige document en statement 'Bron voor Groene Economie'. Een boekwerk waarin op toegankelijke wijze helder wordt gemaakt wat het belang van de sector voor de Nederlandse economie is en welke belangrijke rol Nederland kan

spelen als wereldleider als bron van duurzame oplossingen voor meer voedselzekerheid en voedselveiligheid, gezondheid en geluk.

Topagenda

Het toprapport van het topteam T&U straalt een sterke ambitie uit: een agenda met actiepunten om wereldmarktleider te blijven. De sector maakt duidelijk dat zij met zeven zogenaamde actielij-

nen met omvangrijke investeringen in Research & Development de innovatie sterk wil stimuleren. De Nederlandse overheid (met name het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) wordt gevraagd deze actieagenda te ondersteunen, zowel financieel als met behulp van ondersteunend beleid.

Vervolg op pag. 2

Inhoud nr. 47:

ALGEMEEN / CORPORATE

- **Keuringsplannen 2012**
Planoverzicht per sector > p.1 en 3
- **Uitgangsmateriaal top houden**
PPS van het Topteam Tuinbouw > p.1 en 2
- **Bestuursvoorzitter herbenoemd**
Henk Lange blijft nog vijf jaar > p.2
- **Keuringstarieven 2012**
Gemiddeld gelijkblijvende tarieven > p.4
- **Nicolumn 'Vernieuwen'**
Column van ir. N.C.A. Koomen > p.5
- **Administratieve controles**
Over controles en het belang van audits > p.6
- **Centraal loket Rassenonderzoek**
Eén loket voor alle administratie > p.7
- **Methodiekenonderzoek**
Speerpunten voor 2012 vastgelegd > p.7
- **Vernieuwde Naktuinbouw website**
Gebruiksvriendelijker en meer mogelijk > p.7
- **Op pad met de analist**
Lovely Halfhede praat over haar werk > p.8
- **Nieuwe toets pospiviroïden**
Pospiviroïden in bloemisterijgewassen > p.8
- **Opleiding Zaadanalyse & Gezondheidsonderzoek**
Groot succes voor deze opleiding > p.9
- **Workshop Bedrijfshygiëne**
Volop in de belangstelling > p.9
- **Overzicht Opleidingen**
Data en kosten 2012 > p.9
- **MijnNaktuinbouw online**
Dit voorjaar een interactieve portal > p.10
- **Jubilea**
Joke ten Broek en Nico Beers > p.10
- **Vacature / In memoriam** > p.10
- **Agenda** > p.10

BOOMKWEKERIJGEWASSEN

- **Sluiting kantoor Raamsdonksveer**
Administratie naar Roelofarendsveen > p.3
- **Inzameling van boomzaden**
Dit jaar redelijk tot zeer goede oogst > p.6
- **Workshop boomkwekerij**
Voor gemeenten en groenverzoeken > p.9

GROENTEGEWASSEN

- **Aan het woord: Lowie Claessens**
Over harmonisatie keuringsnormen > p.5
- **Select Plant Asperge**
Strengere voorwaarden in 2012 > p.5

BLOEMISTERIJGEWASSEN

- **Jubileum Naktuinbouw Elite**
Tien jaar deelnemersoverleg > p.4

Redactie:

Naktuinbouw

Alfred Klaver & Bernanda Groot Nibbelink
team Communicatie & Opleidingen
Postbus 40, 2370 AA Roelofarendsveen
T (071) 332 61 63 / F (071) 332 63 56
E info@naktuinbouw.nl W www.naktuinbouw.nl

Druk:

Deze krant is gedrukt op FSC-papier
bij Hooiberg/Hasbeek, Meppel

Basisontwerp:

Arno Geels & Lucie Vijverberg, Den Haag

Vervolg van de voorpagina

Topteam Tuinbouw

Als dat lukt, zo zegt het topteam, resulteert dat in nog meer toegevoegde waarde, blijvend leiderschap in wereldmarkten, kennis en duurzaamheid, een sterk merk en een verantwoordelijke en sterke sectororganisatie. Het topteam wil samen met alle betrokken organisaties en kennisinstellingen, waaronder ook Naktuinbouw, de 'gouden driehoek' uitbouwen tot een 'gouden ring'. "Het is bij de uitvoering van groot belang om goed aansluiting te hebben bij de 40.000 MKB-bedrijven in onze sector", aldus voorzitter Loek Hermans van Greenport Holland.

Naar de top

Minister Verhagen antwoordde in september op de door de topsectoren gemaakte rapporten met de zogenoemde bedrijfslevenbrief 'Naar de top'. Daarin gaf de minister aan dat hij de ambitie van de topteam nadrukkelijk wil ondersteunen. Loek Hermans: "Het is een positief signaal dat het kabinet doorgaat op de lijn die zij eerder inzette met haar topsectorenaanpak. Op basis van het gepresenteerde bedrijvenbeleid kunnen we met alle partijen in de keten, kennisinstellingen en overheid de acties nader uitwerken, inclusief de financiële matching." Via nieuw beleid wil de overheid minder subsidies, lagere belastingen, minder regels, ruimere toegang tot bedrijfsfinanciering, betere benutting van de kennisinfrastructuur en betere aansluiting van onderwijs en internationale diplomatie op de behoefte van het bedrijfsleven. De over-

heid schuift heel gericht, stapsgewijs budgetten voor onderzoek richting topsectoren en houdt in de prioriteitstelling rekening met de wensen van het bedrijfsleven. Voorwaarde is dat kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheid zogenaamde 'innovatiecontracten' afsluiten waarin ook het bedrijfsleven laat zien bereid te zijn te investeren in die kennisambities.

Innovatiecontracten

Cruciaal is de term PPS (Publiek Private Samenwerking). Zeer ambitieus is het voornemen dat de ingezette koers om deze actielijnen uit te voeren al per 1 januari 2012 zichtbare resultaten moet hebben. Dat betekent dat met name de investeringen in onderzoek, ook ten behoeve van onze sector tuinbouw- en uitgangsmaterialen, vanaf 1 januari aanstaande al via innovatiecontracten met een 'PPS-karakter' tot stand moeten komen.

Acties

Door betrokkenen in bedrijfslevenorganisaties, keuringsdiensten, universiteiten en onderzoeksinstituten worden overuren gemaakt om de actielijnen en voorstellen voor het topteam uit te werken. Ook via zogenoemde trekkersgroepen wordt getracht goed gecoördineerde en samenhangende actielijnen te ontwikkelen op de onderwerpen ruimte & bereikbaarheid, internationalisering, duurzaamheid, kennis, onderzoek & onderwijs, Holland Branding en – met extra aandacht – gezonde en veilige voeding.

Een enorme klus voor de sectorgenoten in die teams. "Zo zetten we hoog in op een gesloten keten voor voedselveiligheid", aldus Hermans, hiermee verwijzend naar de EHEC-crisis die de sector heeft geschaad.

Wat doet Naktuinbouw?

Naktuinbouw, voor een deel ook samen met de collega-keuringsinstellingen, ondersteunt op twee onderdelen waar een PPS en een innovatiecontract worden opgesteld. Enerzijds is dat een voorstel voor 'Green Forensics', anderzijds is dat een voorstel voor 'Plantengezondheid'. Met beide onderwerpen beoogt de sector (onder andere via Greenport Holland) om naast de investeringen die er door het bedrijfsleven al gedaan worden, ook aanvullende overheidsfinanciering beschikbaar te krijgen om de ambities te realiseren.

Green Forensics

Het project 'Green Forensics' maakt deel uit van de Green Life Science Hub (Zie Naktuinbouwnieuws 46, pagina 6). In dit project, waarin de Universiteit van Amsterdam een centrale rol speelt, wordt een viertal faciliteiten opgebouwd met als doel nieuwe wetenschappelijke kennis (met name op DNA-gebied) en technieken toe te passen in

de plantenveredeling, plantenteelt en rasbescherming.

Plantengezondheid

In de PPS 'Plantengezondheid' brengen bedrijven, keuringsdiensten en productschappen hun inspanningen op research & development-gebied in. John van Ruiten, directeur Naktuinbouw: "Door bundeling van krachten en nauwe samenwerking van onder andere Naktuinbouw met universiteiten en andere kennisinstellingen wordt gezamenlijk gewerkt aan state-of-the-art kennis. Met het geld dat gezamenlijk door het bedrijfsleven in dit onderwerp gestoken wordt (meer dan € 10 miljoen jaarlijks), vooral voor onderzoek en ontwikkeling van betere middelen, technieken, detectiemethoden en kennisvergroting, wordt het belang van dit onderwerp nadrukkelijk ondersteunt. Een zo internationaal werkende sector moet in de toekomst kunnen blijven beschikken over hoogwaardige en innovatieve technologie en kennis om zijn producten duurzaam (zonder veel gewasbeschermingsmiddelen), robuust (weerbaar en solide), en absoluut schoon (aantoonbaar vrij van ernstige ziekten en plagen) op de wereldmarkt te kunnen blijven zetten."

Kantoor Raamsdonksveer wordt gesloten

Per 1 februari 2013 sluiten formeel de deuren van de locatie Keuringen Boomkwekerijgewassen in Raamsdonksveer.

De werkzaamheden worden gefaseerd overgeheveld naar de hoofdvestiging in Roelofarendsveen. Per 2 januari 2012 werkt de administratie van het team Keuringen Boomkwekerijgewassen al vanuit Roelofarendsveen.

De distributie van keuringsdocumenten, waaronder waarmerkstrookjes en plantenpaspoorten, blijft voorlopig plaatsvinden vanuit Raamsdonksveer.

Team Keuringen Boomkwekerijgewassen
T: +31 (0)71 332 62 88
F: +31 (0)71 332 63 62
E: boomkwekerij@naktuinbouw.nl

Team Keuringen Bloemen & Groenten
T: +31 (0)71 332 61 29
F: +31 (0)71 332 63 62
E: bloemengroenten@naktuinbouw.nl

Postbus 40, 2370 AA
Sotaweg 22, 2371 GD
Roelofarendsveen

Bestuursvoorzitter Henk Lange herbenoemd

Per 1 januari 2012 is ir. H.J.L.J. (Henk) Lange door de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie herbenoemd tot bestuursvoorzitter voor de komende vijf jaar.

Henk Lange is sinds januari 2002 voorzitter van Naktuinbouw. Naast voorzitter van het Stichtingsbestuur is hij ook voorzitter van de drie sectorbesturen (Bloemisterij-, Boomkwekerij- en Groentegewassen). Lange heeft diverse functies bekleed in de dierlijke en plantaardige sector. Gedurende 25 jaar was hij werkzaam bij Nunza (Nunhems Zaden) waar hij zijn loopbaan afsloot als voorzitter van de Raad van Bestuur.

Jubileum Naktuinbouw Elite

Tien jaar geleden was het eerste deelnemersoverleg voor het kwaliteit-plus-systeem Naktuinbouw Elite. Deelnemers gaven tijdens het jaarlijkse overleg op 31 oktober jl. aan tevreden te zijn over de werking van het systeem.

Met Naktuinbouw Elite kunnen bedrijven de meerwaarde of topkwaliteit van hun product beter herkenbaar maken. De strenge eisen hebben betrekking op de uit- en inwendige kwaliteit en de gezondheid van het teeltmateriaal, die bovenop de standaardkeuring liggen. Doorgaans zijn laboratoriumtoetsen nodig om vast te stellen of aan alle criteria is voldaan. Vooral de rasechtheid, raszuiverheid, herkomst, gezondheid (vrij van virussen, schimmels, bacte-

riën of aaltjes) en de kwaliteit tellen mee bij de beoordeling van gecertificeerd materiaal.

Deelnemersoverleg

De deelnemers gaven in het jaarlijkse overleg aan tevreden te zijn over de werking van Naktuinbouw Elite en hechten groot belang aan het actueel houden van het systeem om ook in de komende jaren toegevoegde waarde voor de bedrijven te bieden. Er mag echter meer aandacht komen voor de internationale acceptatie van Naktuinbouw

Elite, door onder andere het verder integreren van fyto-sanitaire eisen in de certificeringsvoorschriften en door Naktuinbouw Elite nog meer onder de aandacht te brengen van officiële instanties. Mede door te verwachten wijzigingen in EU-regelgeving is een screening voorzien van meerdere gewassen op pospirovïden.

Nieuwe productielocatie

Van deelnemer Syngenta Seeds B.V. is dit jaar een nieuwe productielocatie in Guatemala toe-

gevoegd aan de certificering. In 2012 nemen naar verwachting twee nieuwe deelnemers deel aan Naktuinbouw Elite.

Meer weten?

Voor meer informatie over Naktuinbouw Elite kunt u contact opnemen met Adrie Böhm (coördinator), tel. (071) 332 61 71 of a.bohm@naktuinbouw.nl

Erika Ruano (hoofd weefselkweeklaboratorium) van Syngenta Seeds 'Jardines Mil Flores' in Guatemala neemt het certificaat 'Deelnemer Naktuinbouw Elite' in ontvangst van Adrie Böhm (coördinator Naktuinbouw Elite).

Keuringsplannen 2012

Vervolg van de voorpagina

taire Zendingsinspecties (FZI) is om op een efficiënte manier de aangevraagde import- en exportinspecties te plannen en met een hoge kwaliteit uit te voeren. Hierbij rekening houdend met de voortgang van andere werkzaamheden binnen de afdeling Keuringen en zoveel mogelijk met de logistiek van de bedrijven. Om dit doel te realiseren en te meten heeft het team FZI een aantal doelstellingen geformuleerd. Medio 2012 wordt bekeken of deze doelstellingen zijn behaald.

De doelstellingen zijn:

- 95% van de inspecties dient binnen het daarvoor geldende servicelevel te zijn uitgevoerd.
- De reistijd im- en exportinspecties 2012 dient met 5% af te nemen ten opzichte van 2011.

Overige speerpunten:

- Naktuinbouw richt voor CLIENT-export een helpdesk in om vragen van bedrijven te

beantwoorden en bedrijven verder te helpen.

- Naktuinbouw wil meedenken met bedrijven die meerdere inspecties op hetzelfde moment hebben en daar financiële voordelen van willen hebben.
- Verbeteringen bekijken en doorvoeren van de planning/administratie met als doel het percentage binnen service level uitgevoerde inspecties te verhogen en de reistijd te verminderen.

Kwaliteit-plus-systemen

Globaal kan worden gesteld dat de verantwoordelijkheid voor de juiste kwaliteit en rasechtheid primair de verantwoordelijkheid is van de kwekers. De keurmeester houdt daar steekproefsgewijs toezicht op. Daar waar de sector behoefte heeft om op het gebied van kwaliteit onderscheidend te zijn en zelfs boven EU-normen wil uitsteken, kan men Naktuinbouw vragen om dit onder te brengen in een kwaliteit-plus-

systeem (Naktuinbouw Select Plant of Naktuinbouw Elite). In 2012 wordt bijvoorbeeld een vernieuwde aanpak certificering Laan- en Sierbomen (naar het Naktuinbouw Select Plant-systeem) ontwikkeld.

Algemene aandachtspunten

Naast het continue verbeteren met prestatie-indicatoren, zijn er per 2012 de volgende algemene aandachtspunten:

- Naktuinbouw zal harder optreden tegen bedrijven die wet- en regelgeving overtreden.
- Binnen de sectoren wordt meer uitleg gegeven over waar de taak van de keurmeester van Naktuinbouw en waar die van de nVWA ligt.
- De jaarlijkse administratieve audit die de keurmeesters uitvoeren bij bedrijven wordt intensiever. Traceerbaarheid van teeltmateriaal wordt een

nog belangrijker aandachtspunt tijdens de administratieve audits.

- Het team Administratie Keuringen Boomkwekerijgewassen verhuist 2 januari 2012 naar Roelofarendsveen. Geregistreerde boomkwekerijbedrijven zullen hier geen hinder van ondervinden.
- MijnNaktuinbouw is voor de teeltaangifte 2012 ingericht. Bedrijven kunnen hier zowel enkelvoudige aangiften doen als een 'bulk upload' (meerdere percelen in één keer).
- Vanaf het voorjaar van 2012 geeft de keurmeester van Naktuinbouw het resultaat van het keuringswerk niet meer weer op een papieren document (Rapportage Keurings-toezicht), maar in een elektronisch document via zijn laptop. Dat betekent dat u de Rapportage Keuringstoezicht na de

Teeltaangifte verbeterd

In het afgelopen jaar investeerde Keuringen veel tijd in het stimuleren van het tijdig ontvangen van de teeltaangiften. Dat is in 2011 enorm verbeterd. Op basis van de gegevens van de teeltaangifte voeren keurmeesters de keuringswerkzaamheden uit.

keuring sneller in bezit heeft en direct kunt opslaan in uw eigen elektronisch dossier. Intern wordt het rapport gekoppeld worden aan de overige bedrijfsgegevens. Mocht er een monstername of andere actie aan gekoppeld zijn, dan is dit direct traceerbaar. Het proces zal sneller gaan, de kans op fouten wordt kleiner en het bespaart tijd bij de administratie.

Keuringstarieven 2012

De tarieven voor Keuringen blijven gemiddeld genomen gelijk aan 2011. Dit blijkt uit de kostendeckende begroting van de afdeling Keuringen.

De jaarplannen van de drie sectoren (bloemisterij-, boomkwekerij- en groentegewassen) leveren de input voor de te verwachten urenbesteding, arealen, aantallen en de omzet

Op dit moment wordt vooralsnog uitgegaan van gelijkblijvende tarieven, maar als aanpassingen mogelijk zijn zal daar over gecommuniceerd worden.

Wel wordt rekening gehouden met de in 2011 ingevoerde systematiek bosbouwkundig teeltmateriaal. Het sectorbestuur nam een wijziging aan voor de tariefstructuur voor kleinere bedrijven.

Import- / exportinspecties
Half oktober stuurde Naktuinbouw een separate begroting 2012 naar het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) met betrekking tot de fytosanitaire inspec-

voorrijdtarief) verhoogd van € 58,40 naar € 65,70. De toeslag op de aanvraag van inspecties via fax blijft gelijk op € 20,-. Op basis van deze aanpassingen wordt een kostendeckende exploitatie verwacht.

De volgende besluiten zijn genomen voor bedrijven met een omvang van minder dan 0,5 ha:

1. Bedrijven hoeven geen teeltaangifte meer te doen, tenzij het areaal is gegroeid tot meer dan 0,5 ha, of als de veldkeuringsopgave is veranderd. Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor het doorgeven van genoemde wijzigingen.
2. Vanaf 2012 stuurt Naktuinbouw in februari één factuur met een vast bedrag voor basisbijdrage en veldinspectie. Bij bedrijven die niet tijdig betalen vindt geen keuring plaats. Deze bedrijven mogen dan ook geen materiaal in de handel brengen.

van bedrijven. Voor 2012 zijn de teams Fytosanitaire Zendinginspecties en Internationale Systemen apart in de begroting opgenomen. Het uitgangspunt – het kostenmaker / kostendrager principe – van de sectorbesturen blijft ook in 2012 gehandhaafd.

Boomkwekerijgewassen
In 2011 heeft de sector boomkwekerijgewassen – mede door aangepaste tarieven, kostenbeheersing en een focus op inspecties gebaseerd op het wettelijke

ties. Het ministerie moet deze begroting en de daaraan gekoppelde tarieven voor de import-exportinspecties vaststellen. In 2011 moest Naktuinbouw de tarieven voor de zendinginspecties

Internationale systemen
Ook voor de internationale systemen geldt dat een kostendeckend tarief in rekening gebracht wordt voor deelnemers aan de systemen. De auditstarieven voor NAL, Naktuinbouw Elite en Naktuinbouw EMT zijn met gemiddeld 2% verhoogd. De vergoeding van de reistijd van auditoren is nu conform het tarief van de audits. Voor GSPP stelt het bestuur van GSPP jaarlijks de tarieven vast.

Bloemisterijgewassen

In een vernieuwde meerjarenvisie is vastgesteld dat in 2012 en de jaren daarna een afname van keuringen/inspecties in Nederland wordt verwacht van 5%. Wel wordt er groei verwacht in de ontwikkeling van kwaliteit-plus-systemen (Naktuinbouw Elite). Er is in deze sector een discussie gaande over het wettelijke minimum aan keuringsactiviteiten die Naktuinbouw moet uitvoeren. Het resultaat van deze discussie kan mogelijk vanaf het voorjaar 2012 tot een verlaging van de keuringsfrequentie leiden in diverse gewasgroepen en dus tot verlaging van de keuringskosten.

minimum – laten zien dat het tekort van de jaren 2009 en 2010 is weggewerkt. De resultaten van 2011 zijn voor het sectorbestuur geen aanleiding de tarieven te wijzigen.

3. Het vaste tarief voor bedrijven met een omvang van minder dan 0,5 ha is € 281,-. Er worden geen uren in rekening gebracht, tenzij er extra keuringen nodig zijn.

ties verhogen om de kosten te dekken. De verhoging van de tarieven zou in twee fasen (in 2011 en 2012) doorgevoerd worden. Voor 2012 wordt het aanvraagtarief (voorbereiding en

Tarievenlijst

Het in 2011 ingevoerde beleid om geen tarievenlijst rond te sturen heeft geleid tot positieve reacties en geldbesparing. Naktuinbouw wil deze koers voortzetten. Eind december is de tarievenlijst Keuringen te raadplegen op www.naktuinbouw.nl. De tarieven van de afdelingen Laboratoria en Rassenonderzoek kunt u hier ook vinden.

Groentegewassen

In 2011 wordt net als in de voorgaande jaren een positief resultaat gerealiseerd. Dit resultaat is mede te danken aan de door de geregistreerde bedrijven gerealiseerde omzetstijging, vooral in de deelsector groentezaden. De tarieven in deze sector blijven dan ook ongewijzigd met uitzondering van de kosten voor het instandhouden van groenterassen. Deze worden verhoogd van € 30,- naar € 35,- per ras, per jaar.

Lowie Claessens, zachtfruitproducent:

“Harmonisatie van keuringsnormen is wenselijk”

Als productiemanager van Driscoll's of Europe BV kijkt Lowie Claessens dagelijks over grenzen. Hij is verantwoordelijk voor de productie van frambozen, bramen, blauwe bessen en aardbeien van dit bedrijf in Noord-Europa, Egypte en Zuid-Afrika. Harmonisatie van de kwaliteits- en gezondheidseisen voor uitgangsmateriaal is voor de Brabander dan ook een groot goed.

Waarom verschilt Driscoll's van andere zachtfruitbedrijven in Nederland?

“Driscoll's is een mondiaal opererend, Amerikaans familiebedrijf. Het houdt de hele productieketen in eigen hand en produceert vraaggestuurd. Het bedrijf veredelt zijn eigen rassen, besteedt de vermeerdering en vruchtteelt op contract uit aan lokale partners en verkoopt de producten onder eigen merk, voornamelijk aan supermarktketens. We werken onder andere samen met vijf Nederlandse plantenkwekers en enkele tientallen telers in Noord-Europa. Planten worden verder geproduceerd in Spanje en de VS.”

Wat bracht u ertoe om sectorbestuurder te worden?

“Toen ik hier acht jaar geleden kwam werken, heb ik lijntjes gelegd naar Plantum en naar Naktuinbouw. Driscoll's wilde graag meepraten over het beleid ten aanzien van uitgangsmateriaal. Gezondheid en kwaliteit staan daarin natuurlijk voorop. Vier jaar geleden heb ik me daarom beschikbaar gesteld als sectorbestuurslid. Voor aardbeiplanten had Naktuinbouw al veel gerealiseerd, maar voor frambozen, bramen en bessen – gewassen die steeds belangrijker worden – valt er nog veel te winnen.”

Waar liggen de prioriteiten in de komende jaren?

“Verdere harmonisatie van de keuringsnormen voor plantmateriaal is wenselijk, want de eisen in de verschillende landen lopen uiteen of worden verschillend geïnterpreteerd. Bovendien verloopt de handhaving van de normen niet overal zorgvuldig en consequent. Dat baart me wel zorgen, vooral omdat Nederland zijn zaken goed voor elkaar heeft. Vermeerderders en telers betalen daar ook voor. Naktuinbouw dient haar stem in Europa dus stevig te laten doorklinken. Dat gebeurt en er wordt naar geluisterd.

Anderzijds is geduld nodig; voor sommige landen zijn de Nederlandse normen, die we graag als uitgangspunt nemen, nu nog te streng. Een tweede uitdaging is het opstellen van keuringsnormen voor plantmateriaal van overig zachtfruit. Consumptie en areaal groeien gestaag, dus het wordt tijd. Ook daar wordt aan gewerkt.”

Welke verbeteringen acht u verder nog mogelijk?

“We moeten altijd kritisch blijven kijken naar protocollen, werkwijzen en efficiëntie. Onafhankelijke borging van kwaliteit is essentieel voor de sector, die steeds meer internationaal werkt. Dat vergt overleg én betrokkenheid van ondernemers bij het algemeen belang. De bereidheid om functies als deze te vervullen, laat wel eens te wensen over.” De normen voor de vermeerdering van aardbeiplanten zijn recentelijk aangepast, wat ik toejuich. De vermeerderingscyclus voor Naktuinbouw Elite-planten is wat versneld en de quarantainelijst is Europees aangepast. Dat kan de drempel verlagen om problemen te melden, maar we moeten de hoge standaard binnen de keuringen wél handhaven.”

Nicolumn

Vernieuwen

Dat wat de overheid moet doen en wat aan de burger kan worden overgelaten is actueel, zowel het principe als de ‘uitvoeringspraktijk’.

Het principe is actueel omdat het draagvlak voor de overleg-economie (ooit ‘poldermodel’ genoemd) afneemt. Het pleidooi om goed af te bakken wat ‘des overheids’ is en waar de burger, het bedrijfsleven, zelf voor moet zorgen is niet te ontlopen. Politieke partijen spreken zich er ook over uit. Een deel van het politieke speelveld nam in het verleden samenwerking als vertrekpunt. In de ogen van sommigen is dat achterhaald, als principe en als model omdat het onvoldoende effectief is.

In Elsevier van 22 oktober werd onder de kop ‘Stille polderevolutie’ een uitstekende analyse gegeven van hoe vandaag door de politiek aangekeken (en omgegaan) wordt met de Kamers van Koophandel en de productschappen met een doortrekk naar de Sociaal Economische Raad (SER). Het kortwieken van de productschappen werd door de politiek als ‘bezuiniging’ ingeboekt. Het schrappen van de vaste bijdrage aan de Kamers van Koophandel bleek ‘lastenverlichting’. In de motie van D66 van 14 november om de waterschappen, de oudste democratische instellingen van de lage landen, af te schaffen over te dragen werd 500 miljoen aan bezuiniging becijferd. Instituties, gebaseerd op het beginsel van het zogenaamde corporatisme, zijn niet langer een gegeven. Voor sommigen een gedateerde keuze, stammend uit de naoorlogse wederopbouw en in politieke zin geoormerkt op confessionele beginselen en de uitgangspunten van de sociaaldemocratie.

De keuringsdiensten in de plantaardige sector zijn zelfstandige bestuurs-

organen (ZBO's) met een privaatrechtelijke status. Zij zijn gedelegeerd belast met de uitvoering van overheidstaken, gebaseerd op nationale en Europese wetgeving. De keuringsdiensten liggen in de ogen van sommigen in het verlengde van bovengenoemde instituties. Bij de gewijzigde opvattingen in de samenleving lijken behaalde resultaten in het verleden niet te tellen. Over hoe in het buitenland wordt aangekeken tegen het samenwerkingsmodel dat in de keuringsdiensten is verankerd en waarmee de ‘BV Nederland uitgangsmateriaal’ in het internationale speelveld een ijzersterke positie heeft opgebouwd (‘the Dutch approach’) wordt luchthartig gedaan.

Op corporatisme gebaseerd denken en handelen was decennialang een gouden greep. Het succes ervan wordt vandaag minder gezien. Waar SER, productschappen, Kamers van Koophandel, waterschappen en keuringsdiensten zijn verankerd in wetgeving ligt het primaat om te veranderen bij de politiek. In een democratie is de politiek een afspiegeling van de opvattingen in de samenleving. Waar het denken over de op corporatistische beginselen gestoelde organisaties fundamenteel is gewijzigd, kunnen (en moeten) de stakeholders van zelfstandige bestuursorganen de maatschappelijke realiteit niet ontlopen. Het actief anticiperen, vernieuwen, is raadzaam. Dat betekent het opnieuw iken waar de organisatie voor dient, het bijbehorende takenpakket bepalen en samen met de overheid de nieuwe daarbij passende governance te ontwikkelen, toe te spitsen op invloed c.q. zeggenschap, door wie, waar en wanneer.

Ir. N.C.A. Koomen

Strengere voorwaarden voor Select Plant Asperge

In het kwaliteit-plus-systeem Naktuinbouw Select Plant Asperge wordt per 1 januari 2012 opgenomen dat op het perceel minimaal zeven jaar geen productie van aspergeplanten mag hebben plaatsgevonden.

En aspergeteelt start voor u met een investering voor vele jaren. Voor een optimaal rendement is het van belang om te starten met kwalitatief hoogstaand plantmateriaal. Aspergeplanten die volgens het kwaliteit-plus-systeem Naktuinbouw Select Plant zijn gecertificeerd waarborgen een goede start.

Strengere voorwaarden
Nieuw in het systeem is dat ook de geschiedenis van het perceel als voorwaarde voor het keurmerk wordt genomen. Hierbij is

vastgesteld dat er minimaal zeven jaar geen productie van aspergeplanten op het perceel mag hebben plaatsgevonden. Ook het telen op AM-vrij onderzochte percelen blijft verplicht na implementatie van de AM-wetgeving.

Promotie Select Plant

De deelnemers hebben in overleg met Plantum en Naktuinbouw besloten om de bekendheid van het Select Plant-programma beter onder de aandacht te brengen bij hun afnemers en de sector. Daartoe worden promotionele activiteiten ontwikkeld, zoals adverte-

ties in vakbladen en het maken van posters en banners. De specifieke website voor Select Plant Asperge kunt u vinden op www.selectplantasperge.nl

Omvang

Het totale areaal aspergeplanten bedraagt jaarlijks rond 250 hectare, verspreid over 17 bedrijven. Van het te keuren oppervlak is circa 185 hectare, verspreid over 12 deelnemers aan Naktuinbouw Select Plant Asperge, aangemeld voor opkweek volgens het Select Plant-systeem. Deelnemers worden beoordeeld volgens de normen die zijn vastgelegd in het basisvoorwaardenprogramma.

Meer weten?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het team Keuringen Groentegewassen, groente@naktuinbouw.nl

Het hoe en waarom van administratieve controles

De Naktuinbouw-keurmeesters richten zich met name bij de open teelten in de komende maanden op de schuur- en administratieve controles. Met deze controles waarborgt Naktuinbouw in Nederland de kracht van keurings-systeem. Wat is het belang van de audits en wat houden de controles voor u in ?

Met de zogenoemde schuurcontroles en administratieve audits controleert de keurmeester of de vastgelegde afspraken tussen het bedrijfsleven en Naktuinbouw worden nagekomen en de afspraken

worden geborgd. De audits zijn niet vrijblijvend, maar vormen een belangrijk onderdeel in het keuringssysteem waarmee Nederlandse bedrijven de kwaliteit en gezondheid van hier geproduceerde en te verhandelen planten kunnen aantonen.

Waarom zijn audits nodig?

Om teeltmateriaal te verhandelen moet een bedrijf geregistreerd of erkend zijn bij een keuringsdienst (welke is afhankelijk van de gewassen die u teelt/verhandelt). Als onafhankelijke organisatie voert Naktuinbouw keuringen uit, zoals voorgeschreven in de Europese richtlijnen voor kwaliteit en plantgezondheid. In de Nederlandse wetgeving is dit vertaald in de Zaaizaad- en plantgoedwet en in de Plantenziektenwet. De verantwoordelijkheden voor het juist nationaal en internationaal verhandelen liggen grotendeels bij de sector zelf. Naktuinbouw houdt hier toezicht op. De nVWA blijft namens de overheid eindverantwoordelijk, maar heeft uitvoerende taken gemandateerd aan de keuringsdiensten, zoals Naktuinbouw. Zij heeft op haar beurt weer afspraken gemaakt met bedrijven, zoals de bedrijfsautorisatie plantenpaspoortafgifte. Zowel tussen Naktuinbouw en de overheid als tussen bedrijven en Naktuinbouw zijn overeenkomsten opgesteld die door alle partijen zijn erkend en ondertekend. Dat maakt de afspraken bindend. Tijdens de audits worden deze afspraken met bedrijven gecontroleerd.

Waar kijkt de keurmeester naar tijdens de audits?

Naktuinbouw-keurmeesters controleren bedrijven, het productieproces en het materiaal en documenten die bij de verhandeling noodzakelijk zijn. Wanneer het materiaal aan de eisen voldoet mag dit worden verhandeld. Voldoet het materiaal niet aan de gestelde eisen, dan mag het niet in het handelsverkeer worden gebracht. Naktuinbouw ziet hierop toe. Bij de administratieve audits wordt gecontroleerd of de administratie goed in elkaar steekt en of traceerbaarheid geborgd is. U kunt hierbij denken aan inkoop- en verkoopadministratie, teeltregistratie, kwaliteitscontroles door het bedrijf zelf en traceerbaarheid van gegevens. Ook moet u kunnen aantonen dat degene die de controles uitvoert op uw bedrijf over de juiste kennis beschikt. Verder moet u een goede omschrijving kunnen tonen van de percelen en bedrijfsgebouwen waar uw productie, bewerking en handel plaatsvindt. Bij de komende administratieve audits geven de keurmeesters extra aandacht aan de vrijheid van aardappelmoeheid (AM). Van alle partijen moet u hiervoor aantoonbaar garanties kunnen geven. Met name de aangekochte partijen in de Europese lidstaten moeten voorzien zijn van de juiste garanties.

Fytosanitaire aspecten

Plantgezondheid is een zeer belangrijk aspect bij teeltmateriaal.

Daar wordt tijdens de audits dan ook goed naar gekeken. Als u partijen teeltmateriaal fyto-sanitair wilt afhandelen en vrijgeven voor handel binnen de Europese Unie (EU), is het belangrijk om te beschikken over een bedrijfsautorisatie plantenpaspoortafgifte. Hiermee kunt u als bedrijf zelfstandig plantenpaspoorten afgeven en teeltmateriaal fyto-sanitair vrijgeven voor het grondgebied van de EU. De verantwoordelijkheden voor het juist nationaal en internationaal verhandelen liggen grotendeels bij de sector zelf. De eisen hiervoor zijn vastgelegd in de Europese fyto-sanitaire richtlijn 2000/29/EG en zijn nationaal vertaald in onder andere de Zaaizaad- en plantgoedwet van 2005.

Meer weten?

Kijk voor een volledig overzicht van de controlepunten in het Keuringsreglement van Naktuinbouw en het reglement Bedrijfsautorisatie plantenpaspoortafgifte en fyto-sanitair vrijgeven voor het grondgebied van de EU'. Het reglement kunt u aanvragen via www.naktuinbouw.nl. Het Keuringsreglement kunt u op de website downloaden evenals het boekje 'Voorschriften voor teeltmateriaal'. Meer informatie over het plantenpaspoort vindt u op www.naktuinbouw.nl/onderwerp/plantenpaspoort

Inzameling van boomzaden

De controle van de inzameling van boomzaden is dit jaar goed verlopen. Dit kwam door een redelijk tot zeer goede oogst van de zaden, dit in tegenstelling tot 2010.

Een groep keurmeesters van het team Keuringen Boomkwekerijgewassen, aangevuld met een vaste groep controleurs, heeft de inzameling van boomzaden gevolgd en gecontroleerd. Op 19 september is gestart met de inzameling van *Quercus rubra* en *Fagus sylvatica*. Op 26 september is gestart met toezicht op alle overige zaden, met name *Quercus robur*.

Oogst boomzaden

De oogst van boomzaden verliep dit jaar vlot. Begin november is de inzameling grotendeels afgerond. De oogst van *Quercus robur* was redelijk, maar met name boven de rivieren viel de oogst enigszins tegen. De opstanden van *Quercus robur* waar voldoende zaden lagen, bevinden zich

voornamelijk in Midden- en Oost-Brabant. In de ons omliggende landen was er een redelijke tot matige oogst van boomzaden. De oorzaak van de matige oogst in Oost- en Noord-Nederland vloeit voort uit een late nachtvorst tijdens de bloei. De oogst van *Quercus rubra* was goed. Van *Fagus sylvatica* was de oogst dit jaar zeer goed. Vooral in Midden- en Zuid-Nederland. We spreken dit jaar over een zogenoemd mastjaar wat *Fagus* betreft.

Wijziging niet-bosbouw-kundige doeleinden

Ook zijn er zaden ingezameld voor afzet met bestemming (uitsluitend) niet-bosbouwkundige doeleinden. Voor de ingezamelde hoeveelheid moest sinds dit

jaar in alle gevallen een inzamelingsdocument met ontheffing voor verhandeling voor niet-bosbouwkundige doeleinden uitgeschreven worden. Eventueel kon een summier herkomst-aanduiding worden vermeld; indien inzameling heeft plaatsgevonden in een geregistreerde opstand die bij Naktuinbouw bekend is. Verhandeling van dit type materiaal vindt plaats met een leveranciersdocument met daarop altijd de vermelding dat het materiaal betreft dat uitsluitend voor niet-bosbouwkundige doeleinden bestemd is. Zaden die gebruikt worden voor niet-bosbouwkundige doeleinden van richtlijnsoorten die 'aan de deur zijn ingekocht' (zaden van niet-bosbouwkundige doeleinden die inzamelaars zonder

een goedgekeurd inzamelingsdocument willen verkopen) komen niet in aanmerking voor acceptatie door Naktuinbouw. Deze zaden en eventueel opgekweekte planten hieruit voldoen niet aan de gestelde eisen.

Meer weten?

Voor meer informatie kunt u terecht bij team Keuringen Boomkwekerijgewassen, tel. (071) 332 62 88 of e-mail boomkwekerij@naktuinbouw.nl

Resultaat inzameling	2011 (voorlopig)	2010
<i>Quercus robur</i> Selected (S)	± 60.000 kg	69.309 kg
<i>Quercus robur</i> Tested (T)	± 35.000 kg	16.414 kg
<i>Quercus robur</i> Source Identified (S.I.)	- kg	1.950 kg
<i>Quercus rubra</i> Selected (S)	± 7.000 kg	9.773 kg
<i>Quercus rubra</i> Source Identified (S.I.)	- kg	175 kg
<i>Fagus sylvatica</i> Tested (T)	± 1.000 kg	- kg
<i>Fagus sylvatica</i> Selected (S)	± 500 kg	- kg
<i>Castanea sativa</i> Selected (S)	± 50 kg	600 kg

De totale oogst zal naar verwachting gelijk of iets minder zijn dan de oogst in 2010. Het definitieve overzicht wordt in januari op www.naktuinbouw.nl bekendgemaakt.

Centraal loket administratie Rassenonderzoek

Het Bureau voor plantenrassen (Rassenonderzoek) heeft één loket toegewezen voor alle administratieve handelingen voor de sectoren landbouw, sier- en groentegewassen.

Het gaat om handelingen als: het insturen van nieuwe aanvragen voor toelating of Nederlands kwekersrecht; alle correspondentie met betrekking tot aanvragen; vragen/verzoeken aan het Bureau voor plantenrassen.

Wij verzoeken u uw aanvragen voor toelating en/of Nederlands kwekersrecht, correspondentie en vragen/verzoeken naar plantenrassen@naktuinbouw.nl te mailen. Wilt u toch toezenden per reguliere post dan kan dit geadresseerd worden aan:

Naktuinbouw, Bureau voor plantenrassen, Postbus 40, 2370 AA Roelofarendsveen.

De aanleiding voor dit loket is de onduidelijkheid die er heerste bij aanvragers en bedrijven over postzending aan het Bureau voor plantenrassen, dat zowel een locatie in Roelofarendsveen als in Wageningen heeft. Per heden is Roelofarendsveen dus het centrale ontvangstpunt voor alle poststukken. Daar wordt de post in behandeling genomen en verwerkt.

Vernieuwde website

Met de vernieuwing hoopt Naktuinbouw de website gebruiksvriendelijker te hebben gemaakt. Het is mogelijk dat eerder aangemaakte 'snelkoppelingen' niet meer werken. Komend voorjaar kunt u via www.naktuinbouw.nl inloggen op MijnNaktuinbouw.

Op www.naktuinbouw.nl/artikel/naktuinbouwnieuws vindt u uitgebreide artikelen over:

Nationale protocollen

Circa vijftig nieuwe nationale protocollen voor rasbeschrijvingen voor het DUS-onderzoek.

workshop Variety Testing en samen met de ISTA Flower Seed Committee een workshop kwaliteitstoetsen voor bloemzaden.

Symposium Fruitgewassen

Een verslag van het minisymposium op 9 september in Horst ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van Hans Konings.

Nieuwe kalibratieboeken

De volgende kalibratieboeken zijn te bestellen: *Alstroemeria*, *Roos* en *Aardappel*.

Evaluatie keuringsaanpak

Een evaluatie van gewijzigde keuringsaanpak voor de wettelijke kwaliteitskeuringen in de gewasgroep vaste planten en de gewassen *Freesia* en *Nerine*.

BMT-meeting of experts

Van 22 tot 24 november is de meeting of experts Working Group on Biochemical and Molecular Techniques, and DNA-Profiling in Particular (BMT) gehouden. Hier is het onderzoek besproken dat Naktuinbouw verricht aan het combineren van morfologische en moleculaire kenmerken in aardappel, om het aantal vergelijkers in het veld voor kwekersrechtsonderzoek te beperken. Hiermee kan het onderzoek in het veld met een jaar worden ingekort.

Nieuwe tarieven

De nieuwe tarieven voor 2012 voor Keuringen, Laboratoria en Rassenonderzoek.

Nacontrole bloemzaden

In 2011 zijn rassen van *Begonia semperflorens* en *Begonia tuberosa* beoordeeld. Verder zijn monsters van *Petunia*, *Salvia*, *Verbena* en *Lobelia* uit 2009 opnieuw opgevraagd en opgeplant om vast te stellen of er verbetering is opgetreden.

Workshops ISTA

Van 6 juni tot en met 9 juni 2012 organiseert Naktuinbouw twee workshops in samenwerking met Variety Committee van ISTA een

Methodiekenonderzoek

De speerpunten voor het methodiekenonderzoek voor 2012 zijn vastgelegd. Dit mede naar aanleiding van de bijeenkomst met bedrijven in september jongstleden.

De afdeling Rassenonderzoek werkt aan diverse projecten om de efficiëntie en kwaliteit van registratieonderzoek te verbeteren: het methodiekenonderzoek. In september vond een bijeenkomst plaats om het bedrijfsleven te informeren over de status en uitkomsten van deze onderzoeken. In 2011 is in het kader van methodiekenonderzoek aan diverse projecten gewerkt. Een greep hieruit:

- het maken van nationale protocollen voor tachtig (met name bloemisterij)gewassen. Deze gewassen hadden alleen nog een Linneaanse beschrijving;
- circa honderd amateur- en landrassen zijn onderzocht en opgenomen in de Nationale Rassenlijst;

- de beeldanalyse en foto-apparatuur zijn aangepast om kenmerken zoals cotylen in biet en de vorm en lengte van bonen te kunnen meten;
- de drempelwaarden van de moleculaire afstanden in aardappel zijn vastgesteld om te bepalen of bepaalde rassen wel of niet worden meegenomen in onderzoek naar onderscheidbaarheid;
- in samenwerking met het bedrijfsleven is onderzocht of op basis van DNA-gegevens het kenmerk CMS (mannelijke steriliteit) in koolsoorten bepaald kan worden, zodat het opzetten van een extra bloeioproef overbodig is.

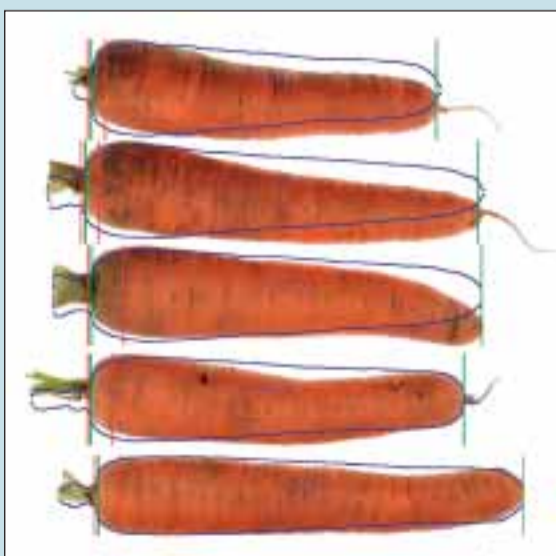
De methodiekenonderzoeken worden door de afdeling Rassenonderzoek zelf uitgevoerd of in samenwerking met onder meer

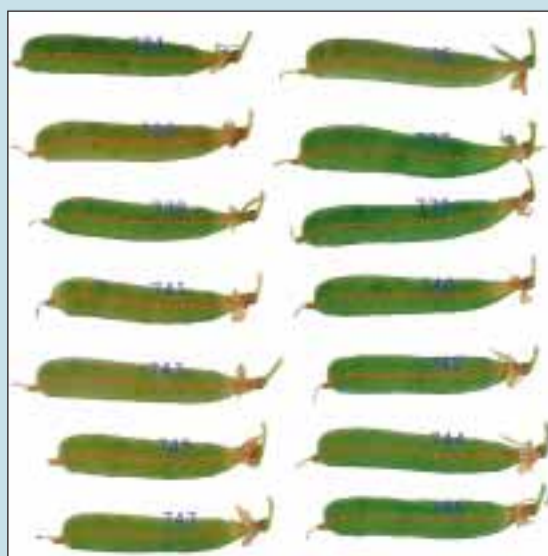
Wageningen UR, Biometrisch en CGN. Voor het uitvoeren van de onderzoeken ontvangt de afdeling een vergoeding via de Raad voor plantenrassen (Rvp). Zij bepaalt ook welke projectvoorstellen worden toegekend. Voor 2012 staan nieuwe projecten in het kader van methodiekenonderzoek op de agenda. Deze hebben met name op onderzoek naar rasonderscheid betrekking.

Meer weten?

Wilt u meer weten over diverse methodiekenonderzoeken en de achtergrond hiervan? Kijk op www.naktuinbouw.nl/methodieken of neem contact op met de afdeling Rassenonderzoek, tel. (071) 332 61 21 of e-mail plantenrassen@naktuinbouw.nl.

Resultatenfoto beeldanalyse wortel

Resultatenfoto beeldanalyse erwten

Op pad met de analist

Teeltmateriaal kan schadelijke virussen, bacteriën, schimmels of andere organismen met zich meedragen. De teams van Naktuinbouw Laboratoria voeren toetsen uit voor preventief, diagnostisch of bevestigend onderzoek. Analist Lovely Halfhide is werkzaam bij het routine-laboratorium Gezondheidsonderzoek.

De analist verricht onder andere routineonderzoeken naar de gezondheid van teeltmateriaal op virussen, bacteriën en schimmels met behulp van ELISA, PCR, immunofluorescentie, bacteriologische kweken. Ook voert de analist toegepaste onderzoeken uit op het gebied van moleculair-biologische technieken.

Om voldoende feeling te houden met de werkvloer vindt Lovely het prettig regelmatig zelf de routinetoetsen voor bacteriën – haar specialisatie – uit te voeren. Zo kan zij ook meteen controleren of de toetsen in de praktijk goed werken en of de protocollen duidelijk zijn omschreven. Na haar studie HLO Biotechnologie heeft Lovely eerst gewerkt met genetisch gemodificeerde planten op een researchlaboratorium. Daarna werkte zij voor het VU medisch centrum aan onderzoek naar onder andere Alzheimer. De plantenwereld trok haar meer door de variatie in werkzaamheden. Lovely: "Behalve voor werken met planten, koos ik drie en een half jaar geleden ook bewust voor een routinelaboratorium. Het vrijwel directe resultaat na de toetsingen spreekt mij meer aan dan de ontwikkeling bij een researchlaboratorium."

Nieuwe toetsen en protocollen

Haar achtergrond bij een researchlaboratorium kan Lovely goed inzetten bij het maken van de vertaalslag van nieuwe toetsen die ontwikkeld worden bij het team Research & Development binnen Naktuinbouw Laboratoria naar het routinelaboratorium.

"Als analist moet je al vroeg bij de ontwikkeling betrokken zijn om te zorgen dat de nieuwe toets in de praktijk goed is uit te voeren. Ik heb ook te maken met

de ontwikkeling van protocollen. Elke toets op ons laboratorium heeft een protocol dat de laboranten moeten volgen als werk-instructie. Dat zorgt voor een betrouwbaar resultaat."

Hygiëne

"Hygiëne is van groot belang op een laboratorium. Niet alleen voor de eigen veiligheid omdat we met chemicaliën werken, maar ook om kruisbesmetting te voorkomen. We werken in steriele kasten en met vaste routes voor ingezonden monsters en laboratoriumhandelingen. Voor het werken met quarantaine-organismen nemen we zeer strenge voorzorgsmaatregelen. Er liggen bijvoorbeeld zogenoemde plakmaten bij de ingang, die vuil van je schoenen verwijderen. Iedereen draagt een laboratoriumjas. Het is verboden te eten en te drinken en als je het laboratorium verlaat, moet je je handen wassen om te voorkomen dat je een ziekteverwekker buiten het laboratorium brengt."

Afwisselende taken

"Een belangrijke taak van de analist is het oplossen van afwijkingen of problemen die ontstaan tijdens het uitvoeren van de toetsen. Hierdoor ziet mijn werkdag er altijd heel wisselend uit. Ik begin vaak met het controleren van de toetsuitslagen voordat die naar de klant gaan en kijk goed of de gegevens kloppen. Op een toetsuitslag staan ook opmerkingen vermeld. Als een klant bijvoorbeeld een toets met 10.000 zaden heeft aangevraagd en er

zijn in het monster 9.000 zaden geconstateerd, dan wordt dat op de toetsuitslag vermeld. Aan het eind van de dag controleer ik vaak de bacterie-uitslagen op correctheid, om zeker te zijn dat we de kwaliteit leveren die we beloven. Verder ben ik auditee op het gebied van de bacterietoetsen. We worden geaudit door de nVWA (divisie Plant), de Raad van Accreditatie, DNV en er vinden interne audits plaats. Tenslotte zorg ik dat eventuele auditfeiten worden opgelost."

Nieuwe toets

Pospiviroïden in bloemisterijgewassen

De nVWA en Naktuinbouw Laboratoria hebben gezamenlijk een nieuwe toets ontwikkeld, die op alle pospiviroïden werkt.

Van 2006 tot 2011 heeft een vijfjarig plantgezondheidsprogramma gelopen met behulp van gelden van het Fonds Economische Structuurversterking (FES) van de Nederlandse overheid. Binnen het onderdeel detectie en identificatie is door de nVWA en Naktuinbouw samengewerkt.

Pospiviroïden

Viroïden zijn 's werelds kleinste ziekteverwekkers en ze komen alleen voor in planten. Aardappelspindelknolviroïde (PSTVd) en chrysantendwerggroeiviroïde (CSVd) behoren tot de groep van pospiviroïden en hebben een quarantainestatus. Daarnaast zijn er een aantal pospiviroïden, zoals: Tomato Chlorotic Dwarf Viroid (TCDVd), die deze status niet hebben. De European Food and Safety Authority (EFSA) heeft recent een rapport geschreven waarin de feiten rond het voorkomen van en mogelijke schade door pospiviroïden op een rij zijn gezet. Op basis hiervan wordt in de Europese Unie een besluit

genomen over de quarantainestatus van de verschillende pospiviroïden (meer regulatie of deregulatie).

Bloemisterij

Bloemisterijgewassen kunnen symptoomloze dragers van pospiviroïden zijn en daarmee een besmettingsbron vormen voor voedselgewassen, waarin wel schade wordt veroorzaakt. Via vegetatieve vermeerdering van plantmateriaal kan een viroïde-

besmetting zich snel verspreiden. Er wordt door Naktuinbouw al geruime tijd bladmateriaal getoetst op aanwezigheid van PSTVd, TCDVd of CSVd. Ook kan op de hele pospiviroïden-groep worden getoetst (zie kader).

Nieuwe toets

Binnen de nieuwe toets zijn zoveel mogelijk stappen geautomatiseerd en door toepassing van TaqMan-technologie is de snelheid en het gemak van uit-

voering verder verbeterd. De nieuwe toets is gevoelig, robuust en detecteert de nu bekende pospiviroïden (zie kader) in bladmateriaal van veel verschillende gewassen. Op dit moment wordt er gewerkt aan een wetenschappelijke publicatie, waarin achterliggende gegevens over de toets gepubliceerd worden.

Meer weten?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ellis Meekes, senior onderzoeker team Research & Development Naktuinbouw Laboratoria, tel. (071) 332 62 36 of e-mail e.meekes@naktuinbouw.nl

Toetsen

De tien bekende pospiviroïden waarop bij Naktuinbouw getoetst kan worden: Chrysanthemum Stunt Viroid (CSVd) Citrus Exocortis Viroid (CEVd) Columnea Latent Viroid (CLVd) Iresine Viroid 1 (IrVd1) Mexican Papita Viroid (MPVd) Peper Chat Fruit Viroid (PCFVd) Potato Spindle Tuber Viroid (PSTVd) Tomato Apical Stunt Viroid (TASVd) Tomato Chlorotic Dwarf Viroid (TCDVd) Tomato Planta Macho Viroid (TPMVd)

Groot succes voor Opleiding Zaadanalyse & Gezondheidsonderzoek

De opleiding Zaadanalyse & Gezondheidsonderzoek was dit jaar een groot succes.

Alle modules zaten volgeboekt en nog bleven de aanmeldingen binnenkomen.

Deze opleiding is één van de langstlopende opleidingen binnen Naktuinbouw. Vanaf het eerste moment in 1989 was Ruud Miedema (afdeling Rassenonderzoek) als docent betrokken bij de ontwikkeling van deze opleiding. Dit jaar was zijn laatste jaar als docent. Ruud: "Er is een tijd van komen en een tijd van gaan. Ik heb de opleiding jaren met plezier gegeven, maar het voelt goed dat ik nu extra ruimte krijg voor andere werkzaamheden."

Nieuwe docent

Collega Anton Grim nam dit jaar grotendeels het stokje al over van Ruud. Anton beschikt als manager van team Zaadanalyse & Nematoden over voldoende kennis van de materie om deze opleiding te geven. Al is het natuurlijk wel even wennen als je ineens in de belangstelling staat van 27 cursisten. Anton: "Ik gaf tijdens mijn studietijd dansles en ik heb ruime ervaring met het trainen en coachen van een jeugdhandbalteam, maar dat is niet te vergelijken met het geven van deze

opleiding. Ik ben dan ook erg blij met de begeleiding door Ruud. Daarnaast krijg ik ondersteuning van Erik van Egmond, een senior laborant uit mijn team. Ik sta er dus niet alleen voor!"

HBO-niveau

Enkele jaren geleden is de module Gezondheidsonderzoek toegevoegd aan de opleiding. Harrie Koenraadt, senior onderzoeker bij team Research & Development is initiatiefnemer van deze module. Het niveau van de totale opleiding is MBO, maar module 7 is met het vak meegegroeid naar HBO-niveau.

De ambities voor 2012 zijn gericht op het ontwikkelen van één of meerdere verdiepingmodules op HBO-niveau op het gebied van gezondheidsonderzoek. Harrie Koenraadt: "Twintig jaar

geleden was zaadanalyse veel belangrijker dan zaadgezondheid. Om die reden was er binnen de opleiding één module gezondheid. Gezondheidsonderzoek heeft zich in de laatste decennia sterk ontwikkeld waardoor de complexiteit van de materie snel is toegenomen. Incidenteel kunnen mensen met een MBO-ach-

tergrond vanuit een zaadanalyse-laboratorium onvoldoende meekomen. Mensen met een hogere opleiding vinden soms juist weer onvoldoende informatie binnen de huidige cursus. Vandaar dat één of meerdere verdiepingmodules op HBO-niveau uitkomst kunnen bieden."

Workshop Bedrijfshygiëne volop in belangstelling

Programma 2012

Het programma met alle workshops en opleidingen in 2012 ligt voor u klaar. Vraag het programmaboekje aan of download deze via www.naktuinbouw.nl

Hygiëne staat hoog in het vaandel bij bedrijven. Dat is te merken aan de drie volle klassen die afgelopen september de workshop Bedrijfshygiëne in siergewassen volgden.

Docenten Joke ten Broek (team Keuringen Bloemisterijgewassen) en Ina van Trijp (Breedwize) maken de cursisten bewust van het belang van hygiënemaatregelen op het eigen bedrijf door middel van presentaties, opdrachten en spelachtige elementen. Bedrijfshygiëne wordt immers steeds belangrijker.

In company

Van Zanten Plants B.V. in Rijsenhout vroeg Naktuinbouw om de workshop twee keer te organiseren. Cursist Robert van der Kamp: "Het wordt duidelijk uitgelegd met concrete voorbeelden en alles is goed visualiseerd". "Het is zeer leerzaam en voor iedereen te volgen, scouters en niet scouters", aldus Kees Noteboom. De workshop is positief ontvangen; een vervolg is gepland in het voorjaar van 2012.

Regulier

Ook werd de workshop regulier (bij Naktuinbouw) gegeven en ook daar waren de reacties positief. Cursist Mark van Oijen van Deliflor Chrysanthen B.V.: "Ik heb nuttige tips en ideeën opgedaan, die enthousiast werden overgebracht door de docenten."

Meer weten?

Bent u geïnteresseerd in deze workshop, regulier of specifiek op uw bedrijf afgestemd? Neem dan contact op met Esther Verdegaal, Naktuinbouw Opleidingen, tel. (071) 332 61 65 of opleidingen@naktuinbouw.nl

NIEUW!

Workshop Kwaliteit van boomkwekerijproducten

Speciaal voor gemeenten en groenvoorzieners.

Gemeenten en groot groenvoorzieners kopen jaarlijks vele partijen boomkwekerijproducten in. Als het plantmateriaal op de plaats van bestemming komt, voldoet de uitwendige kwaliteit van het plantmateriaal dan wel aan de gestelde kwaliteitseisen? Is het juiste ras geleverd? Welke leveranciersdocumenten moeten bijgeleverd worden? Deze workshop geeft antwoord op al deze vragen. De workshop kan ook in company worden georganiseerd.

Naktuinbouw opleidingen voorjaar 2012

Opleiding / Workshop	Kosten (excl. btw)	Dagdelen	Data	Inschrijven
Laanboomteelt	€ 1.090,-	8	11 en 18 januari, 1 en 8 februari, 21 maart, 23 mei, 6 en 13 juni	2 januari 2012
Bemonsteren van zaden	€ 795,-	2	22 februari, examen 7 maart	14 januari 2012
Kwaliteit in boomkwekerijproducten	€ 195,-	1	20 maart	10 februari 2012
Opl. Bedrijfshygiëne in groentegewassen	€ 1.730,-	8	21 en 28 maart, 4 en 11 april	11 februari 2012
Workshop Bedrijfshygiëne in siergewassen	€ 405,-	2	17 april	9 maart 2012
Ken je bedrijfstak 'Spoor van het zaad'	€ 405,-	2	25 april	16 maart 2012
NAL-Validation Workshop (in het Engels)	bekend begin 2012	4	30 en 31 mei	13 april
Sortimentskennis	€ 455,-	3	7 juni, 21 juni en 12 december	27 april 2012
Insecten in de boomkwekerijsector	€ 455,-	2	15 juni	4 mei 2012
Plant Variety Protection Course	€ 2.795,-	20	18 tot en met 29 juni	13 mei 2012

Meer weten over opleidingen of workshops?

Meer informatie over opleidingen, workshops, kosten, data en inschrijfformulieren vindt u op www.naktuinbouw.nl/service/opleidingen of neem contact op met Esther Verdegaal, Naktuinbouw Opleidingen, tel. (071) 332 61 65, of e-mail: opleidingen@naktuinbouw.nl

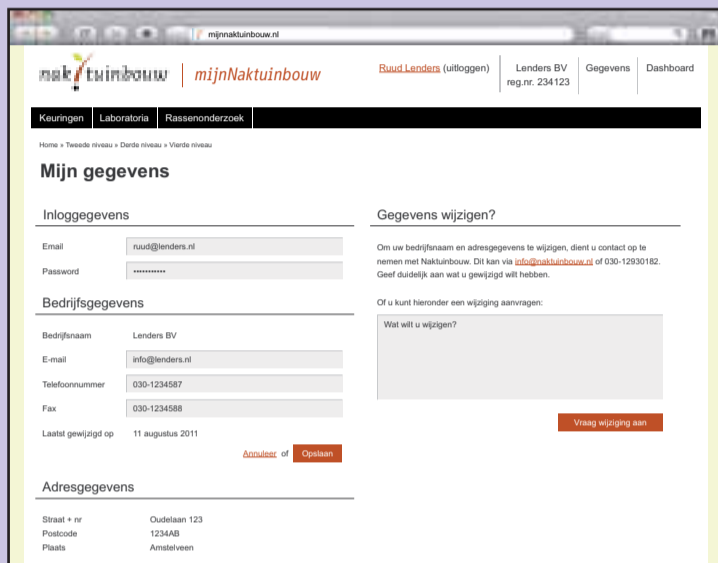
MijnNaktuinbouw komend voorjaar online

Vanaf komend voorjaar kunt u online uw teeltaangifte invullen, de stand van zaken van DUS-onderzoek volgen en laboratoriumtoetsen aanvragen en volgen via MijnNaktuinbouw. Deze interactieve portal wordt toegankelijk via een persoonlijke inlog op de website van Naktuinbouw.

An het project rondom de interactiviteit van Naktuinbouw met geregistreerde bedrijven, waarbij Naktuinbouw de bedrijven direct inzicht wil geven in gegevens, wordt achter de schermen hard gewerkt zodat komend voorjaar de eerste resultaten voor u zichtbaar worden.

Afstemming

In oktober vond de afstemming van de mogelijkheden in MijnNaktuinbouw plaats met een aantal bedrijven. De bedrijven die te maken hebben met de afdelingen Keuringen, Laboratoria en Rassenonderzoek zijn gevraagd mee te denken over welke gegevens op welk moment ingevuld en getoond moeten worden. De sessies waren zeer waardevol om af te stemmen of we de goede weg zijn ingeslagen.

Grafisch ontwerp

Er is gestart met het ontwerpen van dat wat u in beeld ziet, om het uiteindelijke resultaat zo gebruiksvriendelijk mogelijk te maken. Op 1 december was

het grafisch ontwerp, de vormgeving, van MijnNaktuinbouw gereed. Op basis hiervan wordt de techniek en de koppeling met de database eind dit jaar / begin volgend jaar verder uitgewerkt.

Jubilea Keuringen

Joke ten Broek

1 oktober: 25-jarig jubileum
Joke was destijds de eerste vrouwelijke keurmeester die in dienst kwam van de toenmalige NAKS. Zij begon met het keuren van de gewassen *Begonia* en *Pelargonium*. In de loop der jaren is daar een breed scala aan bloemisterijgewassen, zoals kamerplanten, perkplanten en kasrozen, bijgekomen. Zij coördineert nu als senior keurmeester het cluster groenteplanten/bloemisterijgewassen en is auditor binnen het team Internationale Systemen voor het programma Naktuinbouw Elite Siergewassen. Daarnaast is Joke docente voor Naktuinbouw Opleidingen; specifiek de opleiding en workshop Bedrijfshygiëne in siergewassen.

Nico Beers

1 december: 40-jarig jubileum
Nico startte als keurmeester bij de NAKS in het gewas *Freesia* in het rayon Westland. In dit gewas is hij nog steeds actief. Daarna volgden veel andere bloemisterijgewassen en omvatte zijn werkgebied de regio Noord-Holland en Aalsmeer. Vanaf de start van de keuring van vaste planten is Nico ook ingezet als keurmeester in die sector. In zijn werkgebied zijn dat diverse bedrijven waarvan een groot aantal met als hoofdteelt pioenrozen. Toen het project Plantkeur zich aandiende heeft hij hier met veel enthousiasme aan gewerkt. Nico voert ook import- en exportinspecties uit.

Let op!

Vul uw teeltaangifte in!

Zonder teeltaangifte is het niet mogelijk keuringen op uw bedrijf uit te voeren. Let er dus op dat u de teeltaangifte invult. Vanaf het voorjaar proberen we dat zo gemakkelijk mogelijk voor u te maken, digitaal via MijnNaktuinbouw. Zowel eenvoudige teeltaangiften als aangiften vanuit uw eigen systeem (met meerdere percelen) zijn in het nieuwe systeem mogelijk.

Klachten?

Naktuinbouw beschikt over een klachtenprocedure welke wordt toegelicht op: www.naktuinbouw.nl (Organisatie). De folder hierover is te downloaden van de website of op te vragen bij de klachtencoördinator, tel. (071) 332 62 22 of klachten@naktuinbouw.nl. Het Stichtingsbestuur is te bereiken via bestuur@naktuinbouw.nl

Vacature

Applicatieontwikkelaar Dynamics NAV

De programmeur (40 uur p.w.) is verantwoordelijk voor het optimaal technisch beheer van Microsoft Dynamics NAV onder SQL-server. De programmeur heeft een adviserende rol op het gebied van het technisch functioneren van de applicaties en onderhoud van systeemdokumentatie. De kandidaat beschikt over HBO-werk- en denkniveau en ruime kennis van en ervaring met Dynamics NAV en SQL-server 2005/2008. Kennis van Sharepoint is een pré.

Meer weten?

Bekijk de volledige omschrijvingen op www.naktuinbouw.nl. Voor meer informatie en open sollicitaties: p.en.o@naktuinbouw.nl

Bedrijfsleven ontmoet het groene onderwijs

In navolging van de informatiebijeenkomst in het voorjaar van 2010 en 2011 organiseert de Stuurgroep Kennis & Competentieontwikkeling in de sector teeltmateriaal in 2012 opnieuw een ontmoetingsmiddag voor het groene onderwijs, kennisinstellingen en het bedrijfsleven.

18 april 2012 om 13.00 uur is deze bijeenkomst bij Naktuinbouw.

In memoriam

Emiel Meulblok

De heer E. Meulblok overleed op 30 september in zijn woonplaats Kwadendam op 70-jarige leeftijd. De heer Meulblok was van 1980 tot 2000 lid van de Afdelingscommissie Fruitgewassen van NAKB, de rechtsvoorganger van Naktuinbouw. In deze Afdelingscommissie vertegenwoordigde hij met name de belangen van het kleinfruit. De heer Meulblok heeft veel voor

NAKB betekend. Wij herdenken hem met waardering en respect als een vakkundig en toegewijd man, die zijn visie en standpunten naar voren bracht, steeds opbouwend en tegen een achtergrond van algemeen belang voor de sector. Hij heeft daarmee een grote bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de keuring en certificering van kleinfruitgewassen.

nak'tuinbouw agenda

2012	Bestuur
17 februari	Stichtingsbestuur
1 juni	Stichtingsbestuur
	Sectorbestuur
15 mei	Boomkwekerijgewassen
22 mei	Bloemisterijgewassen
24 mei	Groentegewassen
	Adviescommissie
19 maart	Vaste Planten
17 april	Groenteplanten
18 april	Aardbeiplanten
20 april	Groentezaden
24 april	Bosbouwkundig Teeltmateriaal
26 april	Fruitgewassen
	Begeleidingscommissie
11 januari	Plantuien
16 mei	Plantuien
7 november	Plantsjalotten / Knoflook
	Deelnemersoverleg
31 oktober	NAL Board of Experts

Als een u een onderwerp op de agenda wil plaatsen, kunt u contact opnemen met het Naktuinbouw-bestuurssecretariaat, tel. (071) 332 61 61.